COMISIA EUROPEANĂ

Bruxelles, 13.7.2011
COM(2011) 427 final

CARTE VERDE

privind difuzarea on-line a operelor audiovizuale în Uniunea Europeană: oportunități și provocări pentru o piață digitală unică

CUPRINS

1. Introducere ... 2

1.1. Oportunitățile oferite de evoluțiile tehnologice ... 2

1.2. Scopul și domeniul de aplicare al Cărții verzi ... 3

2. Piața digitală unică pentru servicii mass-media audiovizuale ... 4

2.1. Acordarea drepturilor de difuzare on-line a serviciilor mass-media audiovizuale ... 7

2.2. Acordarea drepturilor de retransmisie on-line a serviciilor mass-media audiovizuale 8

2.3. Acordarea drepturilor pentru servicii video-la-cerere cu plata pentru fiecare conținut vizionat ... 9

2.4. Producția și distribuția cinematografică europeană ... 10

3. Abordări de politică ... 12

3.1. Întrebări ... 13

4. Remunerarea titularilor de drepturi pentru exploatarea on-line a operelor audiovizuale ... 15

4.1. Remunerarea autorilor pentru exploatarea on-line ... 16

4.2. Remunerarea artiștilor interpreți sau executanți pentru exploatarea on-line ... 16

4.3. Întrebări ... 17

5. Utilizări și beneficiari speciali ... 18

5.1. Instituțiile patrimoniului cinematografic ... 18

5.2. Întrebări ... 18

5.3. Accesibilitatea operelor audiovizuale on-line în Uniunea Europeană ... 19

5.4. Întrebări ... 19

6. Etapele următoare ... 19

1. INTRODUCERE

1.1. Oportunitățile oferite de evoluțiile tehnologice

Această Carte verde este publicată în contextul Strategiei Europa 2020, care are drept obiectiv stimularea unei creșteri inteligente, durabile și favorabile incluziunii în Europa, al Agendei digitale pentru Europa[1] și al Comunicării Comisiei „O piață unică pentru drepturile de proprietate intelectuală" („Strategia DPI")[2]. După cum s-a arătat în Strategia IPR, deși internetul nu cunoaște frontiere, piețele on-line din UE sunt încă fragmentate de multiple obstacole și nu s-a realizat încă o piață unică. Scopul acestei Cărți verzi este de a contribui la dezvoltarea pieței digitale unice prin lansarea unei dezbateri specifice pe tema oportunităților și provocărilor difuzării on-line a operelor audiovizuale.

Industriile culturale din Europa, inclusiv sectorul audiovizual, au o contribuție importantă la economia UE, generând aproximativ 3% din PIB-ul UE, care corespunde unei valori anuale de piață de 500 miliarde EUR și oferind locuri de muncă pentru aproximativ 6 milioane de angajați[3]. UE înregistrează a doua cea mai ridicată rată de vizionare TV la nivel mondial, produce mai multe filme decât orice altă regiune din lume și găzduiește peste cinci sute de companii de servicii video la cerere on-line. De asemenea, acest sector aduce o contribuție de neprețuit la diversitatea culturală a Europei, valorificând imensul potențial creativ al acesteia.

Rețelele clasice de difuzare de conținut audiovizual sunt rețele naționale: rețelele de difuzare de programe și cele de televiziune prin cablu se adresează în primul rând publicului național sau unor zone lingvistice anume. Conținutul audiovizual, în special filmul, este deseori considerat un produs economic și, în aceeași măsură, un produs cultural, condiționat de contexte naționale și de preferințe culturale. Politica europeană în domeniul audiovizualului recunoaște acest fapt, precum și importanța vitală a menținerii diversității culturale pe o piață unică.

În același timp, tehnologia digitală și internetul transformă rapid modul de producție, de comercializare și de difuzare a conținutului către clienți. Cu tehnologii convergente, același conținut poate fi transmis prin rețele diferite, fie radiodifuziunea clasică (terestră, prin cablu și satelit), fie prin intermediul internetului și poate fi furnizat pentru o gamă largă de aparate: TV, PC, consolă de jocuri, dispozitive media mobile. Sunt din ce în ce mai răspândite pe piață rețelele și dispozitivele convergente, și anume furnizarea de televiziune și de internet prin cablu; precum și apariția televizoarelor cu conexiune la internet. Odată cu dezvoltarea serviciilor pe bază de internet apar noi posibilități, cum ar fi tehnologia „cloud computing", care, evident, vor accelera această tendință. Un număr din ce în ce mai mare de clienți se așteaptă să poată viziona orice, oriunde, oricând și pe orice fel de dispozitiv. Pe de o parte,

---

1 O Agendă digitală pentru Europa: COM(2010)245, 19.5.2010.

2 O piață unică pentru drepturile de proprietate intelectuală. Stimularea creativității și inovației pentru a oferi Europei creștere economică, locuri de muncă de înaltă calitate și bunuri și servicii de prima clasă, COM(2011)287 final, 24.5.2011.

3 Studiul „The Economy of Culture in Europe" (Economia culturii în Europa) <http://www.keanet.eu/en/ecoculturepage.html>. Doar în Regatul Unit, sectorul audiovizual generează aproximativ 4 miliarde GBP anual din investiții directe în producție și aproximativ 132 000 de locuri de muncă directe în Regatul Unit [Studiul „Creative UK, The Audiovisual Sector& Economic Success" (Marea Britanie creativă, sectorul audiovizual și succesul economic), 2011, p. 7].

aceste progrese exercită presiuni asupra rețelelor clasice de distribuție a serviciilor mass-media audiovizuale și, pe de altă parte, asupra schemei clasice de lansare a filmelor, deoarece filmele de lung metraj pot fi disponibile clienților și în formate mult mai flexibile decât a fost cazul până acum. Lanțurile de valori clasice sunt oscilante și se dezvoltă modele comerciale pentru a răspunde așteptărilor consumatorilor, și anume punând la dispoziția acestora servicii transfrontaliere.

Internetul oferă sectorului audiovizual posibilitatea de a-și dezvolta mai mult potențialul și de a ajunge la un public mai larg atât din Europa, cât și din alte regiuni ale lumii. Desigur, dintr-o perspectiva culturală și creativă, încurajarea pieței unice are sens: se poate ca piețele naționale să nu fie suficient de mari pentru producții de nișă, dar unificarea acestora poate spori viabilitatea comercială a pieței în ansamblu. Mai mult, ofertele atractive de servicii mass-media audiovizuale, inclusiv transfrontaliere, ar trebui să majoreze veniturile titularilor de drepturi, și, alături de măsuri corespunzătoare pentru abordarea comportamentelor care încalcă prevederile legale, și anume aplicarea reglementărilor și cooperarea cu intermediari pot fi utile în combaterea nivelurilor ridicate ale pirateriei remarcate în sectorul audiovizual. Aceste progrese ar trebui să stimuleze și cererea de rețele cu viteze și capacități mai mari, creând premizele comerciale pentru investiții în rețele mai rapide.

1.2. Scopul și domeniul de aplicare al Cărții verzi

Acest document analizează efectul progreselor tehnice asupra difuzării și accesului la operele audiovizuale și cinematografice și urmărește inițierea unei dezbateri privind opțiunile strategice de dezvoltare a unui cadru în care industria europeană și consumatorii europeni să poată beneficia de economiile de scară oferite de piața digitală unică. Cartea verde se întemeiază pe principiul necesității unei analize aprofundate pentru a descoperi care sunt obstacolele în calea dezvoltării unei piețe digitale unice și pentru a le estima amploarea.

În cazul conținutului audiovizual, au fost menționate mai multe motive pentru fragmentarea pieței on-line, și anume barierele tehnologice, complexitatea procesului de acordare a licenței pentru drepturile de autor, prevederile legale și contractuale privind intervalul de la lansare (relase window), lipsa securității juridice pentru furnizorii de servicii, metodele de plată, încrederea consumatorilor și prevalența diferențelor culturale și lingvistice profunde.

Actul privind piața unică[4] a subliniat deja faptul că, în era internetului, gestiunea colectivă trebuie să poată evolua către modele europene care facilitează acordarea de licențe ce acoperă mai multe teritorii. În plus și în conformitate cu Agenda digitală pentru Europa, Comisia va raporta până în 2012 în legătură cu necesitatea luării de măsuri suplimentare, în afara gestiunii colective a drepturilor, care să permită cetățenilor UE, furnizorilor de servicii de conținut on-line și titularilor de drepturi să beneficieze de întregul potențial al pieței digitale unice, inclusiv a luării de măsuri privind promovarea acordării de licențe transfrontaliere și paneuropene[5].

Prima parte din prezenta Carte verde (secțiunile 2 și 3) se axează pe acordarea drepturilor de transmisie on-line a serviciilor mass-media audiovizuale. Este necesară o evaluare pentru a se vedea în ce măsură există probleme în acest domeniu și care este natura precisă a acestora. Mai este necesară o evaluare a opțiunilor posibile la nivelul UE: dacă și în ce măsură trebuie

---

4 „Actul privind piața unică. Douăsprezece pârghii pentru stimularea creșterii și întărirea încrederii. „Împreună pentru o nouă creștere”, COM(2011)206 final, 13.4.2011.

5 O Agendă digitală pentru Europa: COM(2010)245, 19.5.2010, p, 10.

modernizat cadrul juridic și legislativ pentru a impulsiona întreprinderile europene să dezvolte noi modele comerciale și pentru a oferi conținut consumatorilor din toată Europa.

A doua parte (secțiunea 4) tratează remunerarea titularilor de drepturi de audiovizual pentru valorificarea on-line a operelor proprii și pune, de fapt, întrebarea dacă trebuie luate măsuri suplimentare la nivelul UE pentru a asigura remunerarea corespunzătoare a autorilor și artiștilor interpreți sau executanți în ceea ce privește valorificarea on-line a operelor și a interpretărilor asupra cărora aceștia dețin drepturi.

A treia parte (secțiunea 5) tratează anumite cazuri de utilizare specială a operelor audiovizuale și beneficiarii excepțiilor. Pe de o parte, pune întrebarea dacă sunt necesare schimbări legislative pentru a spori securitatea juridică pentru instituțiile patrimoniului cinematografic; iar, pe de altă parte, adresează întrebări în legătură cu accesul persoanelor cu handicap la materialele culturale.

Fiecare secțiune este urmată de o listă neexhaustivă de întrebări orientative pentru contribuțiile părților interesate.

2. PIAȚA DIGITALĂ UNICĂ PENTRU SERVICII MASS-MEDIA AUDIOVIZUALE[6]

Piața de televiziune din Europa este a doua dintre cele mai extinse piețe regionale din lume, după Statele Unite. În perioada 2006-2010, piața a cunoscut o creștere de 12%, peste jumătate din acest procent înregistrându-se între 2009 și 2010, atingând o cifră de afaceri de 84,4 miliarde EUR în 2010. În 2010, cota europeană din piața globală a rămas stabilă, la aproximativ 29%[7].

Difuzarea emisiunilor de televiziune este din ce în ce mai diversificată. În 2009, transmisiile prin satelit au reprezentat 31% din piața de televiziune din UE, cele prin cablu, 30%, televiziunea digitală terestră, 25%, și IPTV[8] 5%[9]. Europa de Vest este cea mai mare piață de IPTV, cu 40% din numărul abonaților la nivel mondial în 2010. Franța este pe primul loc în lume în ceea ce privește IPTV (23% din totalul la nivel mondial), urmată de China (16%) și

---

6 Definite astfel în Directiva privind serviciile mass-media audiovizuale (2010/13/UE), „un serviciu astfel cum este definit la articolele 56 și 57 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, care se află sub responsabilitatea editorială a unui furnizor de servicii mass-media și al cărui scop principal este furnizarea de programe în scop informativ, de divertisment sau educativ, pentru publicul larg, prin rețele de comunicații electronice, în sensul articolului 2, litera (a) din Directiva 2002/21/CE. Un astfel de serviciu mass-media audiovizual reprezintă fie o transmisie de televiziune, astfel cum este definită la litera (e) din prezentul alineat, fie un serviciu mass-media audiovizual la cerere, astfel cum este definit la litera (g) din prezentul alineat.

7 Idate News, 541, 12 ianuarie 2011.

8 IPTV (Internet Protocol television) este livrarea de conținut video (video feed) prin intermediul unei secțiuni dedicate a rețelei de telefonie. Furnizarea de conținut este separată de transferul de date prin internet, iar conținutul este redat pe ecranul televizorului printr-un receptor set-top box dedicat pentru televiziune clasică liniară și pentru servicii la cerere. Acest serviciu este oferit tot mai mult de operatorii de telecomunicații. [Observatorul european în domeniul audiovizualului, „Video on Demand and catch-up TV in Europe" (Servicii video la cerere și catch-up TV în Europa), p. 22],

9 În ceea ce privește numărul de televizoare per gospodărie, date furnizate de Screen Digest.

de Statele Unite (16%)[10]. Audiența TV din UE este mai ridicată decât media la nivel internațional și a înregistrat cea mai importantă creștere globală în perioada 2009-2010[11].

Pe măsură ce se multiplică oportunitățile oferite de progresele tehnice, fluctuează și întregul lanț de valori din audiovizual. Odată cu dezvoltarea Over-the-top Video[12] (furnizare de conținut video prin mijloace alternative), IPTV și connected TV[13], spațiul video on-line va fi împărțit tot mai mult nu doar de canalele de televiziune, de operatorii de rețele de transmisie prin cablu și de mare viteză, ci și de noii furnizori de servicii de pe piață[14]. Mai mult, acest mediu este caracterizat și de dezvoltarea rapidă a rețelelor și a mijloacelor media de socializare, care au la bază crearea și încărcarea de conținut on-line de către utilizatorii finali (conținut generat de utilizator), și apariția serviciilor cu infrastructură „cloud"[15].

Serviciile video la cerere cu plata pentru fiecare conținut (VoD) cuprind distribuirea cu amănuntul sau închirierea on-line a operelor audiovizuale din „catalogul inventar" („stock catalogue"), în principal filme de lung metraj, dar și filme de ficțiune, documentare, programe educaționale, desene animate etc. Piața emergentă de servicii VoD din Europa este dinamică, diversă și se dezvoltă rapid, cu toate că, în prezent, se clasează în urma celei din Statele Unite. Pe ansamblu, în 2008 au fost disponibile în Europa peste 500 de servicii audiovizuale la cerere într-o gamă de modele comerciale diverse[16], iar VoD a generat o cifră de afaceri de 554 milioane EUR. Există previziuni conform cărora cifra de afaceri VoD din Europa va crește semnificativ în următorii ani și, prin urmare, va reprezenta un aspect mai important pe piața audiovizualului[17]. Există un cadru bine definit pentru difuzarea și recepția transfrontalieră a serviciilor de radiodifuziune pe teritoriul UE. Pe de o parte, Directiva privind serviciile mass-

---

10 http://www.telegeography.com/products/commsupdate/articles/2011/03/17/iptv-subs-reach-45-million-as-telcos-achieve-10-penetration-rate/.

11 Comunicat de presă Eurodata, 24 martie 2011.

12 De obicei, se referă la servicii video furnizate prin alte dispozitive decât aparatele clasice de furnizare de conținut video, precum receptoarele set top boxes conectate la internet, tablete sau console de jocuri.

13 Descrie integrarea conexiunii de internet în televizoare (televizor cu conexiune la internet).

14 La sfârșitul anului 2008, 33% din serviciile VoD din Europa erau inițial reprezentate de furnizori de servicii TV; 17% de operatori de telecomunicații; 14% de integratori de conținut; 9% filiale ale celor mai importante companii din Statele Unite. Alți furnizori de servicii VoD: operatori prin cablu sau satelit, companii de producție de film, societăți de vânzare cu amănuntul, edituri de materiale multimedia și producători de echipamente - Observatorul european în domeniul audiovizualului, „Video on Demand and catch-up TV in Europe" (Servicii video la cerere și catch-up TV în Europa), octombrie 2009, p. 116.

15 „Cloud computing" înseamnă utilizarea mai multor resurse informatice pe bază de server prin intermediul unei rețele digitale. În contrast cu sistemele informatice clasice, utilizatorul unui serviciu pe bază de infrastructură „cloud" nu mai stochează datele pe calculatorul pe care îl utilizează, ci pe serverul operatorului care furnizează serviciul, care poate fi amplasat într-o altă țară. Apoi utilizatorul poate să acceseze datele printr-o rețea, de obicei de internet, din orice loc.

16 Observatorul european în domeniul audiovizualului, „Video on Demand and catch-up TV in Europe" (Servicii video la cerere și catch-up TV în Europa), octombrie 2009, p. 113.

17 Sursa Studiu KEA „Multi-territory Licensing of Audiovisual Works in the European Union" (Acordarea de licențe multiteritoriale pentru operele audiovizuale în Uniunea Europeană), p. 108 și 109. În Regatul Unit, în 2009, serviciile VoD au generat 139 milioane EUR sau 3% din veniturile din producția de emisiuni de divertisment televizate și 8% din piața distribuirii cu amănuntul/închirierii (Comisia de concurență din Regatul Unit „Movies on Pay TV Market Investigation" (Anchetă privind filmele pe piața televiziunii cu plată), Document de informare „Pay TV and movies on pay TV" (Serviciul de televiziune cu plată și filmele la televiziunea cu plată). Serviciile VoD au crescut cu 33% anual, reprezentând 13% din sumele cheltuite cu distribuirea cu amănuntul/închirierea de producții de divertisment televizate în Statele Unite în 2010. (Digital Entertainment Group, „Year End 2010 Home Entertainment Report" (Raport privind divertismentul la domiciliu la sfârșitul anului 2010).

media audiovizuale susține principiul libertății de a transmite și de a recepționa programe TV în UE. Pe de altă parte, Directiva privind difuzarea de programe prin satelit și retransmisia prin cablu[18] vine în completarea acestui cadru, scopul acesteia fiind facilitarea acordării drepturilor de autor și a drepturilor conexe pentru serviciile de difuzare de programe prin satelit și retransmisie prin cablu. În prezent, nu există un instrument legislativ specific cu privire la acordarea drepturilor de autor și a drepturilor conexe pentru servicii mass-media audiovizuale transfrontaliere on-line.

Trebuie reținut că toate acordurile între părți private trebuie să respecte legea concurenței.

După cum s-a subliniat în introducere, majoritatea serviciilor mass-media audiovizuale sunt axate pe o audiență națională sau pe o anumită zonă lingvistică[19]. În mare parte, serviciile multiteritoriale de difuzare de programe nu au fost lansate, iar stațiile de emisie se abțin să acorde drepturi pe bază paneuropeană deoarece cererea consumatorilor peste granițe și veniturile potențiale din publicitate nu justifică în prezent costurile suplimentare aferente instalării serviciilor și acordării de licențe pentru conținut[20]. Până în prezent, serviciile tematice, axate pe cinematografie, programe pentru copii, sport, călătorii etc. cu o identitate puternică a mărcii, au reușit să își extindă activitatea dincolo de granițe.

O gamă largă de servicii la cerere cu plata pentru fiecare conținut se extind pe mai multe teritorii[21]. Acestea au tendința de a continua metoda de abordare a clientului „în limba maternă“ și de a adapta conținutul la preferințele locale, precum limba, clasificarea filmelor, cerințe privind dublarea sau subtitrarea, publicitate, perioade de vacanțe și gusturile publicului larg. Acest fapt este în concordanță cu experiențele producătorilor sau ale distribuitorilor, mari sau mici, care au arătat că, deși acordă licențe multiteritoriale pentru conținut, acolo unde activitatea o cere, este nevoie de investiții locale și cu obiective specifice în distribuire și comercializare pentru a promova și a vinde producții cinematografice în fiecare țară[22].

Acolo unde sunt lansate servicii multiteritoriale, se preferă testarea acestora mai întâi pe piețe cu venit ridicat și cu tehnologii complexe. În consecință, piețele mai mici sau statele membre cu un venit mediu mai mic riscă să rămână în urmă în ceea ce privește accesul la oferte audiovizuale inovatoare. În plus, faptul că doar în anumite state membre consumatorii au la dispoziție un conținut de calitate este dificil de explicat cetățenilor europeni, care consideră ca

---

18 Directiva 93/83/CE a Consiliului din 27 septembrie 1993 „privind coordonarea anumitor norme referitoare la dreptul de autor și drepturile conexe aplicabile difuzării de programe prin satelit și retransmisiei prin cablu”.

19 A se vedea raportul de aplicare al Directivei privind difuzarea de programe prin satelit și retransmisia prin cablu din 2002, COM(2002)430 final; în această privință, a se vedea de asemenea Bernt Hugenholtz, „Nouvelle lecture de la directive Satellite Câble: passé, présent et avenir” (O nouă lectură a Directivei . privind difuzarea de programe prin satelit și retransmisia prin cablu: trecut, prezent și viitor).

20 În fapt, zona geografică acoperită de serviciile stațiilor de emisie este, de asemenea, determinată de factori precum zona geografică de interes a celor care fac publicitate (în cazul stațiilor de emisie care se bazează pe finanțare din publicitate) și sustenabilitatea costurilor aferente drepturilor în relație cu activitatea pieței principale. În 2009, în UE abonamentele TV au reprezentat 38% din veniturile acestui sector, publicitatea, 32%, și finanțarea din fonduri publice, 30% (Screen Digest). Mai simplu spus, modelul de televiziune cu plată (pay TV) necesită un conținut pentru care consumatorul dorește să plătească.

21 De exemplu Acetrax, Chello, Headweb, iTunes, Playstation Network Live, Voddler, Xbox Live.

22 De exemplu, lansările noi ale companiei Paramount sunt disponibile în 21 de state membre UE în sistemul video la cerere, fie on-line, fie prin rețele de cablu digital, prin satelit sau prin IPTV.

ar trebui să aibă posibilitatea de a accesa oferte de conținut indiferent de statul membru în care își au domiciliul[23].

Problema practicilor de acordare a licențelor teritoriale a survenit recent în cauza Premier League[24]. Această cauză are ca obiect practica de restricționare a accesului teritorial prin intermediul tehnologiei de acces condiționat la transmisii sportive difuzate prin satelit în diferite state membre[25]. Se așteaptă hotărârea instanței. În hotărârile pronunțate anterior, CJUE a susținut că libera prestare a serviciilor nu interzice impunerea de limite geografice în acordarea licențelor de transmisie[26].

2.1. Acordarea drepturilor de difuzare on-line a serviciilor mass-media audiovizuale

Până nu demult, activitatea stațiilor de emisie a constat în principal în transmisia liniară (prin aer, satelit sau cablu) și era necesar doar ca acestea să dispună de drepturile de reproducere și drepturile de difuzare/comunicare publică din partea autorilor, a artiștilor interpreți sau executanți și a producătorilor pentru utilizarea operelor audiovizuale. Cu toate acestea, din ce în ce mai multe stații de emisie pun la dispoziția publicului cel puțin o parte din program prin servicii la cerere după difuzarea inițială (servicii catch-up TV, servicii prin descărcare). În fapt, majoritatea canalelor de televiziune importante din Europa oferă un serviciu catch-up TV[27]. Programele oferite cuprind emisiuni de știri, reviste, seriale și filme de lung metraj. Pentru a furniza astfel de servicii (la cerere) on-line, stațiile de emisie trebuie să obțină un set de drepturi diferit de cele necesare difuzării inițiale, și anume, dreptul de reproducere și dreptul de a pune la dispoziția publicului[28].

---

23 În acest sens, se va avea în vedere articolul 20 din Directiva privind serviciile (Directiva 2006/123/CE din 12 decembrie 2006 privind serviciile în cadrul pieței interne) care prevede că statul membru se asigură că beneficiarii serviciului nu sunt supuși unor cerințe discriminatorii bazate pe cetățenie ori naționalitate sau pe locul de reședință ori sediul acestora.

24 Cauzele C-403/08, Football Association Premier League Ltd/ QC Leisure și C-429/08, Karen Murphy/Media Protection Services Limited.

25 Un proprietar de bar din Regatul Unit a prezentat meciurile din Premier League folosind o cartelă de decodare importată din Grecia. Stația de emisie prin satelit din Grecia cumpărase drepturile de difuzare doar pentru Grecia, iar cartelele de decodare grecești erau mult mai ieftine decât cele vândute în Regatul Unit de stația de emisie britanică. Conform concluziilor avocatului general din 3 februarie 2011, libera prestare a serviciilor se opune reglementărilor care interzic utilizarea într-un stat membru a unor dispozitive de acces condiționat pentru emisiunile televizate codificate transmise prin satelit care au fost introduse în circulație în alt stat membru cu consimțământul titularului drepturilor asupra emisiunii.. Mai mult, conform avocatului general, o obligație contractuală care impune unui post de emisie să împiedice utilizarea în afara teritoriului pentru care este acordată licența a cartelelor sale de decodare pentru satelit este incompatibilă cu normele concurenței.

26 Cauza 62/79 Coditel/Ciné Vog Films, CJ, 19 martie 1980 și Cauza 262/81 Coditel/Ciné Vog Films (Coditel II), CJ, 6 octombrie 1982.

27 Observatorul european în domeniul audiovizualului, „Video on Demand and catch-up TV in Europe" (Servicii video la cerere și catch-up TV în Europa), octombrie 2009, p. 220.

28 De remarcat că aceste drepturi se aplică indiferent de domeniul tehnologic. Necesitatea obținerii dreptului de a pune la dispoziția publicului derivă din serviciul furnizat (punerea la dispoziție a unei opere „la cerere") indiferent de platforma sau protocolul utilizat pentru furnizare (de exemplu, rețea prin cablu, protocol de internet sau altele). Aceste drepturi sunt prevăzute de tratatele internaționale la care UE și statele membre sunt parte (Tratatul Organizației Mondiale a Proprietății Intelectuale privind drepturile de autor și Tratatul Organizației Mondiale a Proprietății Intelectuale privind interpretările, execuțiile și fonogramele) și de acquis-ul UE (Directiva 2001/29/CE din 22 mai 2001, „Directiva privind societatea informațională").

În cazul în care stațiile de emisie își distribuie serviciile on-line în afara teritoriului difuzării inițiale, acestea trebuie să obțină drepturile pentru fiecare teritoriu suplimentar. În mod normal, drepturile economice pentru o operă audiovizuală sunt transferate de la autori (autori, artiști interpreți sau executanți) producătorilor în schimbul unei plăți în avans, conform legii sau în baza unui contract[29]. Acest fapt permite producătorului să acorde licențe individuale pentru majoritatea formelor de exploatare a operei audiovizuale, inclusiv utilizări la cerere. Pe de altă parte, se pare că, în anumite cazuri și pentru anumiți titulari de drepturi, acordarea drepturilor de exploatare on-line a operelor și alte elemente încorporate în suportul audiovizual (în special, în ceea ce privește muzica de fundal) pentru a fi utilizate on-line și pe mai multe teritorii implică eforturi administrative și costuri tranzacționale semnificative.

2.2. Acordarea drepturilor de retransmisie on-line a serviciilor mass-media audiovizuale

Redifuzarea programelor de emisiuni - definită, în general, ca difuzarea simultană a unei emisiuni de a entitate diferită, precum un operator de cablu - este un act diferit de drept de autor, care necesită, de asemenea, autorizarea din partea titularilor de drepturi.

Directiva privind difuzarea de programe prin satelit și retransmisia prin cablu prevede un proces dual de acordare a drepturilor de autor pentru retransmisia simultană, prin cablu, a programelor difuzate din alte state membre. Pe de o parte, stațiile de emisie pot să acorde operatorilor de cablu licențe pentru propriile drepturi, precum și pentru drepturile care le-au fost transferate individual prin contract[30]. Pe de altă parte, Directiva prevede obligația ca toate celelalte drepturi necesare pentru retransmisia prin cablu a unei anumite emisiuni, să fie exercitate doar de o societate de gestiune colectivă. Această prevedere a fost considerată necesară în cazul retransmisiei simultane prin cablu, deoarece, altfel, le-ar fi fost dificil operatorilor de cablu să se asigure că dispun la timp de toate drepturile pentru programele transmise lor de către stațiile de emisie, prevenind astfel riscul de lacune în timpul difuzării[31]. Dispozițiile directivei sunt aplicabile exclusiv pentru „retransmiterea simultană, nealterată și integrală, prin cablu sau printr-un sistem de difuzare prin unde ultrascurte a unei transmisii inițiale pornind din alt stat membru”[32].

Noile platforme digitale au făcut posibilă retransmiterea simultană a programelor prin mai multe rețele. Operatorii DSL[33], IPTV, rețelele mobile și alte platforme precum DTT[34] furnizează, de asemenea, servicii de retransmisie de emisiuni. Acțiunea de retransmisie prin internet a unei emisiuni se numește, în mod normal, „simulcasting” (difuzare simultană). Se ridică problema dacă dispozițiile specifice în ceea ce privește tehnologia ale Directivei privind difuzarea de programe prin satelit și retransmisia prin cablu trebuie revizuite pentru a elabora un cadru de retransmisie transfrontalieră a serviciilor mass-media audiovizuale, care să fie neutre din punct de vedere tehnologic în ceea ce privește platforma de difuzare. Se poate

---

29 A se vedea secțiunea 4 în continuare pentru mai multe detalii.

30 Directiva privind difuzarea de programe prin satelit și retransmisia prin cablu, articolul 10.

31 Prin urmare, operatorii de cablu nu trebuie să obțină licențe de la fiecare titular de drepturi pentru programele de emisiuni, ci, mai degrabă să negocieze o licență cu o societate de gestiune colectivă (pentru drepturi deținute de o terță parte) și cu stația de emisie relevantă (pentru drepturi deținute direct de stația de emisie).

32 Directiva privind difuzarea de programe prin satelit și retransmisia prin cablu, articolul 1, alineatul (3)

33 DSL (Digital Subscriber Line) furnizează transmisie digitală de date printr-o rețea de telefonie.

34 DTT (Digital Terrestrial Television) este transmisia de emisiuni în format digital prin frecvențe radio. Fiind televiziune terestră analogică, DTT se recepționează prin antenă aeriană.

susține că în practică acest fapt pare deja parțial aplicat, deoarece operatorii de mare viteză care furnizează servicii analogice - retransmiterea „simultană, nealterată și integrală“- sunt incluși în acorduri globale de redifuzare prin cablu. Sunt excluse serviciile la cerere și serviciile de transfer de date prin internet (denumite, în mod normal, „webcasting” - transmisie video prin internet).

S-a susținut că, în temeiul normelor actuale de retransmisie prin cablu ale Directivei privind difuzarea de programe prin satelit și retransmisia prin cablu, acordarea de drepturi poate necesita tranzacții multiple cu diferite organizații și reprezentanți de drepturi și că nu poate fi clar și sigur cine poate acorda licențe și pentru care drepturi. În acest context au existat dezbateri privind necesitatea de a menține obligația de acordarea de licențe colective pentru retransmisia prin cablu în opoziție cu posibilitatea titularilor de drepturi de a acorda liber licențe în mod individual.

2.3. Acordarea drepturilor pentru servicii video-la-cerere cu plata pentru fiecare conținut vizionat

Piețele audiovizualului din toată lumea sunt condiționate de contracte de lansare exclusive, având în vedere că lansarea în cinematografe are un rol esențial în crearea „identității mărcii“ unui film în fiecare țară în care este lansat. Producătorii și distribuitorii maximizează veniturile prin platforma mass-media prin care filmul este comercializat („media windows”)[35]. Astfel de intervale de lansare sau „cronologii“ sunt diferite în funcție de statul membru, dar etapele standard pentru un film de lung metraj ar fi, de exemplu, lansarea în cinematografe, video/DVD/Blu Ray, VoD, „pay-TV” și în final sistemul „free-to-air TV”. În marea majoritate a statelor membre, cronologia, precum și lungimea fiecărui interval de la lansare face obiectul contractului între titularii de drepturi și distribuitori. Cu toate acestea, două state membre își mențin măsurile de reglementare naționale cu privire la „media windows”[36], în timp ce altele condiționează acordarea de subvenții pentru film de respectarea intervalelor de la lansarea în cinematografe asupra cărora s-a convenit[37].

Comercializarea pentru exploatarea versiunilor viitoare (în intervale viitoare) se bazează pe lansarea inițială în cinematografe, considerându-se că aceasta are un rol crucial în generarea de venituri în cazul oricărui film. Producătorii și distribuitorii de filme au început să realinieze intervalele de la lansare pentru a cuprinde intervale de VoD, de exemplu, punerea la dispoziția publicului a unor filme prin servicii VoD cu plata pentru fiecare conținut vizionat, în același timp în care acestea rulează în cinematografe și apar pe DVD[38]. Această evoluție a fost determinată parțial de faptul că viteza de comercializare poate fi afectată dacă perioada dintre lansarea inițială a unei opere și următoarea exploatare prin alte canale este prea lungă. În

---

35 A se vedea studiul KEA „Multi-territory Licensing of Audiovisual Works in the European Union” (Acordarea de licențe multiteritoriale pentru operele audiovizuale în Uniunea Europeană), p. 56 pentru o descriere a „media windows” după lansarea filmelor în cinematografe.

36 Franța și Portugalia. A se vedea Media Windows in Flux de Martin Kuhr, IRIS plus, p. 4 și 5.

37 De exemplu, Germania, Austria, *ibid.*

38 De exemplu, producția „Day and Date“ a studiourilor Warner Bros este lansată prin VoD la aceeași dată cu lansarea pe DVD. Subtitrări ale filmului „Day and Date“ sunt lansate în majoritatea statelor membre. Operatorii europeni au început, de asemenea, să experimenteze acest model alternativ de distribuție. Curzon Artificial a lansat într-un mod special filmul „The Edge of Heaven“ al regizorului Fatih Akin. Filmul a fost lansat în cinematografe la începutul anului 2008 și a fost oferit publicului larg pe o perioadă limitată (14 zile) prin serviciul VoD al companiei Sky la un preț promoțional (aproximativ același cu al biletului de cinematograf). Curzon consideră că acest experiment cu serviciul VoD a stimulat vizionările filmului la cinematograf și, de atunci, a repetat experiența cu mai multe filme.

același timp, sistemul curent de distribuție prin eșalonarea în timp pe diferite platforme și lansările teritoriale este serios periclitat de interesul tot mai mare al consumatorilor de a avea acces la opere audiovizuale și cinematografice aproape imediat după lansarea inițială, indiferent de locul unde își au domiciliul. Din ce în ce mai multe copii piratate sunt disponibile on-line chiar înainte de distribuirea inițială în cinematografe sau la televiziuni, ceea ce accentuează presiunile de a scurta distanța în timp de la lansare[39].

Producătorii europeni de film consideră că lansarea în cinematografe este deosebit de importantă pentru filmele europene, având în vedere bugetele relativ modeste de promovare[40]. S-a constatat că orice modalitate prin care producătorii și distribuitorii au fost privați de posibilitatea de a recupera investițiile prin distribuție contractuală și acorduri de comercializare, poate duce la descurajarea semnificativă a investițiilor în producția de filme.

După cum s-a precizat anterior, drepturile economice ale operelor audiovizuale (inclusiv dreptul de a pune la dispoziția publicului) sunt transferate în mod normal de la autori și artiștii interpreți sau executanți la producător (conform legii sau pe bază de contract). Acest lucru permite producătorului să acorde direct licențe pentru majoritatea drepturilor necesare pentru servicii VoD. Cu toate acestea, se constată că acordarea drepturilor poate fi un proces complicat și costisitor pentru unii operatori VoD. În primul rând, ca parte a acordurilor de pre-finanțare, se poate ca producătorii să fi împărțit drepturile de exploatare teritoriale, având un partener de distribuție diferit care a fost desemnat să gestioneze comercializarea și distribuția în fiecare teritoriu. În al doilea rând, lipsa de claritate în ceea ce privește drepturile care trebuie dobândite pentru opere și alte elemente încorporate în suportul audiovizual este considerată uneori o problemă.

2.4. Producția și distribuția cinematografică europeană

Uniunea Europeană a devenit unul dintre cei mai mari producători de film din lume: în 2009, în UE au fost produse 1 168 filme de lung metraj (în comparație cu 677 produse în Statele Unite)[41]; pentru filmele europene se cumpără aproximativ 25 % din numărul biletelor de cinematograf din UE, iar Statele Unite dețin o cotă de piață de 68 %[42]. Pe de altă parte, în 2009, filmele produse în Statele Unite s-au bucurat de o cotă de 93 % din piața americană, în timp ce filmele europene au avut o cotă de piață de 7 %. Nu există date publice privind cotele pe piața on-line.

Aceste cifre indică faptul că industria cinematografică din Europa se confruntă cu unele caracteristici structurale unice, și anume specificități lingvistice și culturale, precum și preferințele de pe piețele naționale și accesul limitat la resurse financiare. Sectorul audiovizual european este profund fragmentat, fiind alcătuit dintr-un număr mare de întreprinderi mici și mijlocii (IMM-uri)[43]. Europa nu a putut dezvolta un sistem de studiouri

---

39 Observatorul european în domeniul audiovizualului, „Video on demand and catch-up television in Europe" (Servicii video la cerere și catch-up TV în Europa), octombrie 2009, p. 75.

40 Acesta este un aspect deosebit de important, mai ales în cazul coproducțiilor, deoarece coproducătorul (coproducătorii) de pe alte teritorii (distribuitorii producătorilor) pretind drepturi exclusive pe propriul teritoriu în schimbul investiției. Acest lucru este valabil și pentru alte producții. Distribuitorii din alte state membre primesc drepturi exclusive în regiunea proprie de la agentul de vânzări.

41 Pentru comparație, în 2009 India, Japonia și China au produs 819, 456 și, respectiv, 445 de filme. Observatorul european în domeniul audiovizualului, „Focus 2010".

42 Inclusiv filmele produse în Europa cu investiții provenind din Statele Unite.

43 În 2007, în Franța existau peste 600 de companii de producție de film, 400 în Regatul Unit și 200 în Germania.

similare celor create de companiile mari de la Hollywood. În comparație cu alte țări[44], bugetul mediu alocat producțiilor cinematografice reprezentând doar o fracțiune din cel alocat de marile studiouri[45]. Filmele europene se bucură de succes pe teritoriul național, dar există tendința de a avea o distribuție limitată, după cum demonstrează cifrele menționate anterior.

Date fiind provocările structurale actuale ale cinematografiei europene, dezvoltarea acestui sector nu a fost lăsată doar controlului forțelor pieței . Pluralismul, diversitatea culturală și lingvistică și protecția minorilor sunt câteva dintre obiectivele de interes general salvgardate de legislația UE, și anume prin Directiva privind serviciile mass-media audiovizuale (AVMS). În aceeași direcție, Directiva privind serviciile mass-media audiovizuale și programele MEDIA[46] promovează producția și distribuția operelor europene atât prin serviciile liniare, cât și prin servicii neliniare. Programul MEDIA are ca scop, în special, intensificarea circulației și audienței operelor audiovizuale europene în interiorul și în exteriorul Uniunii Europene. Comunicarea privind ajutoarele de stat în sectorul cinematografiei[47], care este în curs de revizuire, furnizează un cadru adecvat care le permite statelor membre să prevadă sprijin financiar pentru distribuția și producția de filme, menținând în același timp condițiile unei concurențe echitabile pe piața internă.

Comisia Europeană recunoaște că sistemele de finanțare naționale sunt vitale pentru menținerea investițiilor în producții locale și a strânsei legături între platformele multiple, stațiile de emisie clasice fiind principalii intermediari și distribuitori de audiovizual și de producții cinematografice[48]. În unele cazuri, aceștia sunt chiar obligați prin lege să investească o parte din venituri în producțiile locale.

Programul MEDIA, elaborat ca reacție la natura fragmentară a piețelor culturale europene, oferă un bun mecanism de asistență atât pentru accesibilitatea multiteritorială a producțiilor cinematografice europene, cât și pentru platformele VoD emergente. Dintre cele 16 proiecte susținute în 2010, doar patru au o acoperire pur națională[49]. Celelalte 12 proiecte au o anvergură internațională, adică nu se limitează în mod necesar la granițele Uniunii Europene[50].

---

44 Cuantumul investițiilor pe cap de locuitor se ridică la de 41 de dolari în Statele Unite, 20 în Japonia și 13 în Europa („Screen Digest", 2011).

45 În 2010, bugetul mediu al unei producții de film din Franța a fost de 5,8 milioane EUR, CNC „La production cinématographique en 2010" p. 10.

46 http://ec.europa.eu/culture/media/index_en.htm

47 Comunicarea Comisiei privind „anumite aspecte juridice referitoare la opere cinematografice și ale opere audiovizuale", COM(2001)534, 26.9.2001.

48 De exemplu, în Regatul Unit, canalele de televiziune au reprezentat 31 % din veniturile realizate în producția de emisiuni de divertisment televizate în 2009 [Comisia de concurență din Regatul Unit „Movies on Pay TV Market Investigation" (Anchetă privind producția cinematografică pe piața televiziunii cu plată), Document de informare „Pay TV and movies on pay TV" (Serviciul de televiziune cu plată și filmele la televiziunea cu plată)]. În 2010, în Franța, coproducția și vânzarea în avans a drepturilor către stațiile de emisie, alături de acordurile de distribuire au finanțat aproximativ 55 % din filmele produse cu un buget mai mare de 7 milioane de euro (CNC „La production cinématographique en 2010" p. 17).

49 Aceste platforme trebuie să dețină o „dimensiune europeană minimă" (acestea trebuie să cuprindă opere din cel puțin cinci țări eligibile, care reprezintă cinci limbi oficiale ale UE). Printre criteriile de atribuire se numără acordarea unui bonus special pentru platformele care oferă distribuire transfrontalieră și lingvistică.

50 Programul MEDIA susține platforme VoD precum MUBI, UNIVERSCINE, EUROVOD , de exemplu EUROVOD și MUBI (http://mubi.com) au acum o marcă recunoscută și, prin acordul cu Sony Playstation au perspective încurajatoare de a obține o poziție sigură pe piață; aceștia oferă un număr

3. ABORDĂRI DE POLITICĂ

Comisia Europeană și-a exprimat angajamentul de a sprijini soluționarea deficiențelor în ceea ce privește accesul consumatorilor la servicii on-line prin crearea unui cadru european pentru acordarea on-line a licențelor pentru drepturile de autor pentru servicii multiteritoriale și paneuropene[51]. Așa cum s-a anunțat în Strategia privind DPI, Comisia va prezenta la începutul anului 2010 o propunere de îmbunătățire a gestiunii colective a drepturilor de autor prin intermediul sporirii transparenței și al unei mai bune guvernanțe a societăților de gestiune colectivă garantând astfel că gestiunea colectivă se dezvoltă și răspunde cerințelor de acordare a licențelor multiteritoriale. În ceea ce privește operele audiovizuale în cazul cărora este deseori posibil să se acorde licențe prin intermediul unui ghișeu unic (producătorul), acest cadru de facilitare a acordării de licențe colective poate fi deosebit de important pentru anumite aspecte, precum acordarea drepturilor pentru muzica încorporată în operele audiovizuale.

S-au prezentat și alte opțiuni. Una dintre acestea este extinderea principiului „țării de origine“ care stă la baza activităților de difuzare prin satelit (definit în Directiva privind difuzarea de programe prin satelit și retransmisia prin cablu) la furnizarea on-line de programe, mai precis pentru furnizarea serviciilor disponibile la cerere, auxiliare activităților de difuzare de emisiuni (de exemplu, catch-up TV). În acest caz, se va aplica legislația țării de unde provine transmisia on-line, deși părțile vor putea, de asemenea, să garanteze că taxa de acordare a licenței a luat în considerare toate aspectele transmisiei, cum ar fi audiența efectivă, audiența potențială și versiunea lingvistică[52]. În plus, implementarea acestei abordări a „țării de origine” nu ar aduce atingere libertății contractuale a părților, adică, titularii de drepturi și utilizatorii comerciali vor putea conveni prin contract domeniul de aplicare teritorială al licenței, la momentul stabilirii termenilor acordării licenței[53].

Va trebui să se analizeze modul în care se va stabili „țara de origine“ în cazul transmisiilor on-line[54]. Acest fapt este relevant în special pentru serviciile la cerere cu plata pentru fiecare conținut vizionat, în cazul cărora introducerea abordării „țării de origine“ ar putea duce la arbitrajul de reglementare privind alegerea țării în care își va avea sediul furnizorul serviciului. Operele audiovizuale au o valoare specific lingvistică, iar majoritatea serviciilor mass-media audiovizuale se axează în principal pe un public național, sau, în sensul cel mai larg, pe un grup lingvistic comun. Trebuie să se evalueze exact amploarea problemei și valoarea adăugată pe care o reprezintă extinderea principiului țării de origine. Trebuie să se analizeze, de asemenea, alte aspecte legate de nivelul de protecție al titularilor de drepturi și

---

limitat de filme din catalog pe un teritoriul întregii Europe și, în plus, au o ofertă variată de cataloage la nivel regional; MEDICI (www.Medici.TV) a devenit cunoscută la nivel internațional într-un sector specific (muzică clasică), oferind servicii de streaming prin internet pentru interpretări muzicale live; proiectele de tehnologii mobile, precum Shortz (www.shortz-tv.com)care au beneficiat de programul MEDIA au, de asemenea, o anvergură paneuropeană.

51 A se vedea Comunicarea Comisiei Europene privind „O piață unică pentru drepturile de proprietate intelectuală“, COM(2011)287, p.11.

52 Considerentul 17 din Directiva 93/83/CE.

53 Directiva privind difuzarea de programe prin satelit și retransmisia prin cablu, considerentul 16

54 Cu privire la difuzarea prin satelit, actul de comunicare are loc numai în statul membru în care, sub controlul și responsabilitatea organismului de radiodifuziune sau televiziune, semnalele purtătoare de programe sunt introduse într-un lanț neîntrerupt de comunicare conducând la satelit și revenind spre pământ. A se vedea Directiva privind difuzarea de programe prin satelit și retransmisia prin cablu, articolul , alineatul (2) litera (b).

de necesitatea unei armonizări mai profunde. Se vor lua în considerare, de asemenea, motivele pentru care, la peste cincisprezece ani de la implementarea directivei relevante, această abordare nu pare să ducă la dezvoltarea largă a serviciilor de difuzare prin satelit la nivel paneuropean[55].

În cadrul „Strategiei DPI“, Comisia a întreprins analiza unei abordări mai ample privind elaborarea unui cod european cuprinzător și unitar al drepturilor de autor. Un astfel de cod european unitar al drepturilor de autor ar putea să se bazeze pe codificarea directivelor UE existente privind drepturile de autor, în cazul în care se va examina necesitatea de a aprofunda armonizarea curentă.

Acesta ar putea, de asemenea, să ofere oportunitatea de a analiza necesitatea actualizării excepțiilor și limitărilor drepturilor de autor permise în temeiul Directivei privind societatea informațională[56]. În plus față de un astfel de cod, se va examina fezabilitatea creării unui titlu de drept de autor unitar opțional în temeiul articolului 118 din TFUE[57]. Se poate pune la dispoziție un titlu opțional pe bază voluntară, care va coexista cu titlurile naționale. În viitor, autorii și producătorii de opere audiovizuale vor avea astfel posibilitatea să își înregistreze operele și să obțină un titlu unic, care va fi valabil pe teritoriul UE. Se va examina în detaliu fezabilitatea, cererea reală pentru unui astfel de titlu și avantajele tangibile ale acestuia, împreună cu urmările aplicării în paralel cu protecția teritorială existentă.

Și în acest domeniu, s-au manifestat preocupări privind acuratețea informațiilor legate de proprietatea drepturilor. Prin urmare, se pare că există argumente pentru analizarea opțiunilor de dezvoltare de sisteme de gestiune a datelor privind proprietatea drepturilor asupra operelor audiovizuale[58]. Mai mult, în lumina necesității acordării de drepturi pentru operele anterioare și pentru elementele încorporate în opera audiovizuală, se pare că există argumente pentru analizarea modalităților de partajare între sectoare a surselor de informații privind proprietatea drepturilor.

3.1. Întrebări

1. Care sunt principalele obstacole juridice sau de altă natură - drepturile de autor sau altele - care împiedică dezvoltarea pieței digitale unice pentru distribuirea transfrontalieră a operelor audiovizuale? Ce condiții cadru ar trebui adaptate pentru a stimula o piață digitală unică dinamică pentru conținut audiovizual și pentru a facilita acordarea de licențe multiteritoriale? Care ar trebui să fie prioritățile principale?

---

55 În multe cazuri, aria geografică a transmisiunilor prin satelit rămâne limitată și au apărut doar câteva servicii paneuropene. Un studiu a arătat că mai puțin de jumătate din canalele de televiziune prin satelit din UE sunt internaționale, acestea fiind în principal canale de șirei, cu conținut pentru adulți și canale în limbi minoritare [a se vedea studiul KEA „Multi-territory Licensing of Audiovisual Works in the European Union” (Acordarea de licențe multiteritoriale pentru operele audiovizuale în Uniunea Europeană), p. 146].

56 Directiva 2001/29/CE privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională, 22 mai 2001.

57 A se vedea Comunicarea Comisiei Europene privind „O piață unică pentru drepturile de proprietate intelectuală“, COM(2011)287, p.11.

58 Producătorii de audiovizual elaborează un sistem internațional de numere de identificare a operelor audiovizuale (ISAN, International Standard Audiovisual Number - Număr de audiovizual standard internațional). În prezent ISAN nu conține informații privind proprietatea drepturilor, iar participarea este voluntară. Câteva dintre cele mai importante studiouri de producție din Statele Unite lucrează la un sistem similar (EIDR, Entertainment Identifier Registry - Registru de identificare al industriei de divertisment).

2. Care sunt problemele practice ale furnizorilor de servicii mass-media audiovizuale în contextul acordării drepturilor pentru opere audiovizuale (a) pe teritoriu unic și (b) pe mai multe teritorii? Ce drepturi sunt afectate? Pentru care dintre utilizări?

3. Se pot soluționa problemele de acordare a drepturilor de autor prin îmbunătățirea cadrului de acordare a licențelor? Ar fi adecvat în UE un sistem de drepturi de autor pe bază de teritorialitate pentru mediul on-line?

4. Ce mijloace tehnologice, de exemplu coduri de acces individuale, ar putea fi avute în vedere pentru a permite consumatorilor accesul la serviciile „lor" de difuzare de programe, precum și la alte servicii, li la conținutul „lor", indiferent de locul unde se află? Ce impact ar putea avea astfel de modele asupra modelelor de acordare a licențelor?

5. Care ar fi fezabilitatea și care ar fi avantajele și dezavantajele extinderii principiului „țării de origine", astfel cum este aplicat în difuzarea de emisiuni prin satelit, la serviciile mass-media audiovizuale on-line? Care ar fi modalitatea cea mai adecvată de a stabili „țara de origine" în cazul transmisiei on-line?

6. Care ar fi costurile și beneficiile extinderii sistemului de acordare a drepturilor de autor pentru retransmiterea transfrontalieră a serviciilor mass-media audiovizuale prin cablu sau prin metode neutre din punct de vedere tehnologic? Această extindere ar trebui să se limiteze la „mediile închise", precum IPTV, sau ar trebui să acopere toate formele de retransmisii libere („simulcasting") prin internet?

7. Sunt necesare măsuri specifice în perspectiva evoluției rapide a rețelelor și a aplicațiilor mass-media pentru interacțiune socială care se bazează pe crearea și încărcarea on-line de conținut generat de utilizatori finali (bloguri, podcast-uri, postări, wiki-uri, mash-up-uri, partajare de fișiere și conținut video)?

8. Ce impact vor avea evoluțiile tehnologice viitoare (de exemplu „cloud computing") asupra distribuirii de conținut audiovizual, inclusiv furnizarea de conținut către dispozitive multiple și posibilitatea consumatorilor de a accesa conținut indiferent de locul unde se află?

9. Cum poate tehnologia să faciliteze acordarea de drepturi? Dezvoltarea de sisteme de identificare a operelor audiovizuale și a bazelor de date privind proprietatea drepturilor va facilita acordarea de drepturi pentru distribuirea on-line a operelor audiovizuale? Care va fi rolul Uniunii Europene, dacă este cazul?

10. Modelele curente de finanțare și distribuire a filmelor, bazate pe eșalonarea în timp pe diferite platforme și pe opțiuni de lansare teritorială sunt relevante în contextul serviciilor on-line de difuzare de conținut audiovizual? Care sunt mijloacele adecvate de a facilita distribuirea on-line în UE a filmelor mai vechi, ale căror acorduri de exclusivitate au expirat?

11. Ar trebui să li se interzică statelor membre să mențină sau să introducă obligația juridică a respectării unor intervale de la lansare, în contextul finanțării producțiilor cinematografice din bugetul de stat?

12. Ce măsuri ar trebui adoptate pentru a asigura cota și/sau predominanța operelor europene în cataloagele de programe oferite de furnizorii de servicii mass-media audiovizuale la cerere?

13. Care sunt opiniile dumneavoastră privind posibilele avantaje și dezavantaje ale armonizării drepturilor de autor în UE prin intermediul introducerii unui cod cuprinzător drepturi de autor?

14. Care sunt opiniile dumneavoastră privind introducerea unui titlu de drepturi de autor unitar opțional în UE? Care ar trebui să fie caracteristicile unui titlu unitar, inclusiv în relație cu drepturile naționale?

4. REMUNERAREA TITULARILOR DE DREPTURI PENTRU EXPLOATAREA ON-LINE A OPERELOR AUDIOVIZUALE

Comisia Europeană consideră că este necesară asigurarea unei remunerații corespunzătoare a titularilor de drepturi. În paralel, pentru dezvoltarea de servicii transfrontaliere pe piața digitală unică, este esențial ca proprietatea și drepturile asupra serviciilor transfrontaliere să fie transparente, iar costurile de lansare a noilor servicii să fie previzibile. În final, facilitarea succesului serviciilor transfrontaliere va conduce la o remunerație mai mare pentru creatori.

Cu toate că în UE drepturile economice exclusive și durata de protecție au făcut obiectul unei armonizări extinse[59], normele privind autorul și proprietatea inițială au fost doar parțial armonizate. Astfel cum s-a arătat în raportul Comisiei privind problema autorului operelor audiovizuale sau cinematografice în Comunitate[60]:

„În urma acestei armonizări, toate statele membre consideră de acum înainte regizorul principal ca unul dintre autorii filmului. Cu toate acestea, legislația comunitară nu a efectuat o armonizare completă a noțiunii de autor al operelor audiovizuale sau cinematografice. Există încă diferențe de detaliu în ceea ce privește desemnarea persoanelor din grupul implicat în realizarea filmului care vor fi considerate coautori în afară de regizorul principal."[61]

Mai mult, reglementările naționale privind transferul și cedarea drepturilor sunt divergente, similar celor de succesiune legală. Domeniul de aplicare al transferului de drepturi diferă în

---

59 Directiva 93/83/CE privind coordonarea anumitor norme referitoare la dreptul de autor și drepturile conexe aplicabile difuzării de programe prin satelit și retransmisiei prin cablu; Directiva 2001/29/CE privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională, Directiva 2006/115/CE privind dreptul de închiriere și de împrumut și anumite drepturi conexe dreptului de autor în domeniul proprietății intelectuale și Directiva 2006/116/CE privind durata de protecție a dreptului de autor și a anumitor drepturi conexe.

60 COM(2002)691 final, 6 decembrie 2002.

61 De exemplu, legislația franceză consideră autori mai multe persoane care au contribuit la o operă audiovizuală: autorul scenariului, autorul adaptării pentru film, autorul dialogurilor, autorul compozițiilor muzicale create special pentru film, realizatorul și autorul a cărui operă a fost adaptată pentru film. În Germania, orice persoană care are o anumită contribuție creativă poate fi considerată coautor; până în prezent, instanțele din Germania au considerat autori regizorul, cameramanul și editorul. În Regatul Unit, Irlanda și Luxemburg, producătorul filmului este considerat și el coautor al operei audiovizuale.

statele membre[62]. Se consideră că diversitatea abordărilor din UE reprezintă un obstacol în procesul de acordare a drepturilor pentru operele audiovizuale în cadrul Uniunii Europene, transformându-l într-un proces complex și îndelungat.

4.1. Remunerarea autorilor pentru exploatarea on-line

În cea mai mare parte, autorii își transferă drepturile economice exclusive producătorilor contra unei sume forfetare sau plată „de preluare“ aferentă contribuției acestora la o operă audiovizuală (scrierea și/sau regizarea etc.). Nu este o regulă ca autorii să primească remunerații pentru fiecare utilizare, pentru utilizările principale ale operei, cum ar fi proiectarea în cinematografe sau vânzarea DVD-urilor[63]. La fel, majoritatea statelor membre nu furnizează un cadru prin care autorii de audiovizual să primească o plată „la fiecare utilizare“, pentru exploatarea on-line a operelor acestora[64].

În unele state membre (Franța, Belgia și Bulgaria), societățile de gestiune colectivă care reprezintă autorii de audiovizual sunt împuternicite prin contract să colecteze în numele membrilor remunerația la fiecare utilizare, pentru difuzarea televizată a operelor. În alte țări (Spania, Italia, Polonia) distribuitorul final, de obicei stația de emisie, este considerat responsabil prin lege pentru plățile către autor la fiecare utilizare. Cu toate acestea, producătorul este învestit cu drepturile economice care trebuie obținute din exploatare.

Se poate susține că autorii nu au beneficii economice în urma exploatării on-line a operelor proprii dacă nu se transferă o remunerație proporțională cu utilizările operei. Pentru a soluționa această situație, o opțiune ar fi introducerea unui drept la remunerație inalienabil pentru dreptul lor „de a pune la dispoziția publicului“, gestionat, în mod obligatoriu, pe bază colectivă. O altă opțiune ar fi promovarea capacității autorului de a negocia la nivel individual sau colectiv. Aceasta ar putea fi considerată cea mai bună modalitate de a maximiza valorificarea drepturilor exclusive ale autorilor, mai ales dacă dreptul de a pune la dispoziția publicului se va dovedi a fi în viitor cel mai valoros bun al lor în negociere.

4.2. Remunerarea artiștilor interpreți sau executanți pentru exploatarea on-line

Ca și în cazul autorilor de audiovizual, în majoritatea țărilor UE drepturile economice exclusive ale artiștilor interpreți sau executanți, inclusiv dreptul de a pune la dispoziția publicului pentru utilizare interactivă on-line, sunt transferate de obicei în avans producătorilor în temeiul legii sau al contractului, în schimbul unei sume forfetare. Doar câteva state membre, precum Spania, prevăd remunerarea echitabilă a artiștilor interpreți sau

---

62 De exemplu, legislația franceză cu privire la producțiile de audiovizuale se bazează pe presupunerea că toate drepturile economice ale unui film trebuie transferate producătorului, pe când în Austria și în Italia, producătorul este proprietarul inițial al tuturor drepturilor de exploatare cinematografică. În Regatul Unit, se presupune că regizorul principal este autorul original al filmului, iar drepturile sunt transferate producătorului în temeiul principiului „operelor de închiriat“, prin care se presupune că regizorul este angajat de producător. Alte state membre precum Belgia, Danemarca, Finlanda, Grecia, Portugalia, Suedia și Țările de Jos prevăd diferite considerații care se aplică în mod variat.

63 Directiva dreptului de închiriere și de împrumut prevede dreptul inalienabil al autorilor și al artiștilor interpreți sau executanți la o remunerație echitabilă, care ar fi aplicabilă în cazul închirierii de DVD-uri. Remunerația nu face obiectul gestiunii colective obligatorii.

64 Dreptul „de a pune la dispoziția publicului“ prevăzut în temeiul Directivei privind societatea informațională din 2001 este transferat mai departe, în majoritatea cazurilor, către producător.

executanți de audiovizual, pentru a se asigura că acești primesc o cotă proporțională în urma exploatării interpretării proprii.

Se poate susține că artiștii interpreți sau executanți ar trebui să beneficieze în mod egal, pe o bază armonizată, de un drept la remunerație inalienabil, în urma căruia ar înregistra beneficii chiar și după ce au transferat dreptul exclusiv de a pune la dispoziția publicului. Acest drept poate fi, de asemenea, colectat obligatoriu de societățile de gestiune colectivă. Din nou, ar trebui să se analizeze mijloacele prin care artiștii interpreți sau executanți își pot negocia individual sau colectiv remunerații corespunzătoare.

Referitor la remunerația autorilor și artiștilor interpreți sau executanți, se poate susține că elaborarea a încă unui nivel de drept la remunerare poate spori gradul de confuzie în ceea ce privește de unde și de la cine trebuie obținute licențele (mai ales în absența normelor armonizate privind autorul în UE) și poate duce la cerința ca utilizatorii să administreze și să rezolve solicitări de remunerație multiple pentru fiecare operă audiovizuală. Prin urmare, această opțiune poate fi considerată a fi în detrimentul dezvoltării platformelor de difuzare on-line a operelor audiovizuale, sporind costurile de tranzacționare, precum și insecuritatea juridică și economică.

Este important să se evalueze dacă elaborarea de noi drepturi de remunerație care să fie gestionate colectiv este singura modalitate de a asigura remunerația adecvată, sau dacă se pot institui mecanisme alternative pentru a garanta că remunerația autorilor și artiștilor interpreți sau executanți reflectă corespunzător succesul operei[65].

4.3. Întrebări

15. Este necesară armonizarea noțiunii de autor și/sau a transferului drepturilor pentru producțiile de audiovizual pentru a facilita acordarea de drepturi transfrontaliere pentru operele audiovizuale în UE?

16. Este necesar la nivel european un drept la remunerație inalienabil pentru *autorii* de audiovizual pentru a garanta remunerația corespunzătoare pentru valorificarea on-line a operelor acestora, după ce și-au transferat dreptul de a pune la dispoziția publicului? Dacă da, un astfel de drept la remunerație ar trebui să fie administrat obligatoriu de societăți de gestiune colectivă?

17. Care ar fi costurile și beneficiile introducerii unui astfel de drept în cazul tuturor părților interesate din lanțul de valori, inclusiv consumatorii? Mai precis, care ar fi impactul asupra acordării de drepturi transfrontaliere pentru operele audiovizuale?

18. Este necesar la nivel european un drept la remunerație inalienabil pentru *artiștii interpreți sau executanți* de audiovizual pentru a garanta remunerația corespunzătoare pentru valorificarea on-line a interpretării acestora, după ce și-au transferat dreptul de a pune la dispoziția publicului? Dacă da, un astfel de drept la remunerație ar trebui să fie administrat obligatoriu de societăți de gestiune colectivă?

---

[65] De exemplu, o metodă de a se asigura că remunerația autorilor și artiștilor interpreți sau executanți reflectă corespunzător succesul operei ar putea fi introducerea în contracte a unor dispoziții obligatorii din punct de vedere juridic privind transparența și remunerația.

19. Care ar fi costurile și beneficiile introducerii unui astfel de drept în cazul tuturor părților interesate din lanțul de valori, inclusiv consumatorii? Mai precis, care ar fi impactul asupra acordării de drepturi transfrontaliere pentru operele audiovizuale?

20. Există alte mijloace de a asigura remunerația corespunzătoare a autorilor și a artiștilor interpreți sau executanți, iar dacă da, care ar fi acestea?

5. UTILIZĂRI ȘI BENEFICIARI SPECIALI

5.1. Instituțiile patrimoniului cinematografic

În conformitate cu misiunile de interes public, precum conservarea, restaurarea operelor din colecțiile pe care le dețin și furnizarea accesului cultural și educațional la acestea, instituțiile patrimoniului cinematografic[66] au un interes major în digitizarea arhivelor și punerea la dispoziție a acestora în mediu on-line sau proiectarea în cinemateci în format digital. Aceste instituții nu dețin drepturi pentru operele audiovizuale pe care le au în posesie, ci doar păstrează astfel de opere prin prisma rolului pe care îl au ca depozite culturale. Aceste instituții și-au exprimat îngrijorarea că obținerea drepturilor pentru operele pe care le păstrează este un proces costisitor și îndelungat și că, de asemenea, cadrul UE existent nu le oferă suficientă securitate juridică pentru a derula toate procedurile necesare pentru a-și îndeplini responsabilitățile, care ar putea cuprinde migrații de format sau de media și transmiterea la distanță a operelor, într-unul sau mai multe locuri, pentru conservare etc.

Cartea verde privind „Drepturile de autor în economic cunoașterii”[67], urmată de comunicarea Comisiei privind „Drepturile de autor în economia cunoașterii”[68], a deschis dezbaterea privind excepțiile neobligatorii de la articolul 5 alineatul (2) litera (c) (reproducerea pentru păstrare în biblioteci) și de la articolul 5 alineatul (3) litera (n) (consultare la fața locului pentru cercetători) din Directiva 2001/29/CE privind drepturile de autor în societatea informațională. Pentru a furniza securitatea juridică necesară derulării activităților specifice, arhivele de film din Europa și-au exprimat opinia că aceste excepții ar trebui să devină obligatorii, iar aplicarea lor să fie armonizată între statele membre.

5.2. Întrebări

21. Sunt necesare modificări legislative pentru ca instituțiile patrimoniului cinematografic să își poată îndeplini misiunea publică? Excepțiile de la articolul 5 alineatul (2) litera (c) (reproducerea pentru păstrare în biblioteci) și de la articolul 5 alineatul (3) litera (n) (consultare la fața locului pentru cercetători) din Directiva 2001/29/CE ar trebui adaptate

---

66 Instituțiile patrimoniului cinematografic sau arhivele se referă la acele organisme publice pe care statele membre le-au desemnat pentru a culege, a cataloga, a conserva, a restaura și a pune la dispoziție în scopuri educaționale, culturale, de cercetare sau pentru alte valorificări necomerciale operele cinematografice și alte opere audiovizuale (a se vedea punctul 2 din Recomandarea 2005/865/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 noiembrie 2005 privind patrimoniul cinematografic și competitivitatea sectoarelor de activitate conexe, JO L.323, 9.12.2005, p. 57-61). În majoritatea statelor membre există un sistem de depozitare a operelor cinematografice, fie prin depozitare legală, fie prin depozitarea obligatorie a operelor cinematografice care au beneficiat de finanțare publică.

67 COM(2008)466 din 16.7.2008.

68 COM(2009)532 din 19.10.2009.

pentru a asigura securitatea juridică a activităților zilnice ale instituțiilor patrimoniului cinematografic european?

22. Ce alte măsuri se pot adopta?

5.3. Accesibilitatea operelor audiovizuale on-line în Uniunea Europeană

Strategia europeană 2010-2020 pentru persoanele cu handicap se referă la problemele de accesibilitate cu care se confruntă aceste persoane. În special, se menționează că numeroase posturi de televiziune continuă să ofere puține programe însoțite de subtitrări și de audiodescriere.

Strategia propune optimizarea accesului în conformitate cu Agenda digitală și include pe lista de acțiuni pentru 2010-2015 intenția de a evalua în mod sistematic accesibilitatea în activitatea de revizuire a legislației întreprinsă prin Agenda digitală, ca urmare a Convenției Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap (UNCRPD)[69].

5.4. Întrebări

23. Care sunt problemele practice ale persoanelor cu handicap privind accesul în condiții de egalitate cu ceilalți la servicii mass-media audiovizuale în Europa?

24. Este necesară adaptarea cadrului legislativ privind drepturile de autor pentru a îmbunătăți accesibilitatea la opere audiovizuale a persoanelor cu handicap?

25. Care ar fi beneficiile practice ale armonizării cerințelor de accesibilitate la servicii mass-media audiovizuale în Europa?

26. Ce alte acțiuni ar trebui analizate pentru a crește disponibilitatea la conținut accesibil în Europa?

6. ETAPELE URMĂTOARE

Toate părțile interesate sunt invitate să își exprime opiniile cu privire la ideile dezbătute în această Carte verde, prin oferirea de răspunsuri la întrebările specifice enumerate, la următoarea adresă :

DG Internal Market and Services, Unit D-1 „Copyright”
E-mail:markt-d1@ec.europa.eu

Adresa poștală: European Commission
Internal Market Directorate General, Unit D-1

---

69 La articolul 30 din această Convenție cu privire la participarea la activități culturale, de recreere și sportive se prevede că statele vor recunoaște dreptul persoanelor cu handicap de a participa la viața culturală în condiții de egalitate cu ceilalți, și va lua măsuri adecvate pentru a asigura accesul persoanelor cu handicap *inter alia* la programe de televiziune, filme, teatru și alte activități culturale într-un format accesibil. Mai mult, convenția menționează că statele vor parcurge etapele corespunzătoare, în conformitate cu legislația internațională, pentru a se asigura că legile care protejează drepturile de proprietate intelectuală nu constituie un obstacol excesiv și discriminatoriu pentru accesul persoanelor cu handicap la materiale culturale.

Rue de Spa 2
Office 06/014
1049 Brussels
Belgium

Vă rugăm să transmiteți observațiile dumneavoastră în format electronic, până la **18 noiembrie 2011**. Contribuțiile primite vor fi publicate pe site-ul web al DG Piața Internă și Servicii, cu excepția cazurilor în care autorul solicită contrariul. Sunteți invitați să citiți declarația specifică de confidențialitate anexată la prezenta consultare pentru a vă informa despre modul în care vor fi tratate datele personale și contribuțiile dumneavoastră.